El Moll Fer

Presentació

El Moll Fer és la primera bèstia de la ciutat de Mollet del Vallès, que a més de llençar foc, raja aigua i pixa vi. Constitueix una de les figures més singulars del ric bestiari tradicional i festiu català, amb la particularitat que es pot partir per la meitat, just per l'espina.
La Colla dels Torrats ha impulsat aquest projecte que, amb la implicació d'altres entitats i persones a títol individual, obre la porta a una nova manera d'entendre la festa i que va una mica més enllà en la seva evolució. Més enllà de l'originalitat i de la creació, més enllà dels clans que participen amb els seus actes, més enllà de ser una colla de festa major que involucra molta i diversa gent, el Moll Fer representa l'element festiu que perdura en el temps. El Moll Fer és una iniciativa popular, comunitària, i com a tal serà un referent ineludible a partir d'ara per a la festa molletana i la identitat del nostre poble.
Us presentem, doncs, el Moll Fer. És una criatura molletana que ja corria per aquí quan es feien menhirs premoledos i que continuarà per la plana vallesana quan la A brossiana sigui arqueologia i la ciutat ja hagi perdut el nom.

El Moll Fer fou batejat el vespre del 15 d'agost de 2009, per la Festa Major, a la plaça Prat de la Riba de Mollet del Vallès. Els seus padrins foren la Colla de Diables de Mollet, el vinater Robert Sagalés, i la peixetera .... Oliveras.

Invocació del Moll Fer

Si voleu que el Moll Fer faci acte de presència i es desfermi amb el foc, l'aigua i el vi, haureu d'invocar-lo prèviament amb els següents versos, quan l'anem a cercar a les caves de Can Gomà i quan volguem que balli a la plaça Prat de la Riba:

Tros de bèstia, surt del cau,
que a les caves t'emborratxes!
Ara és l'hora del sarau:
au, Moll Fer, amunt les atxes!

Raja aigua i escup foc!
Pixa, pixa, pixa el vi!
Fes-nos beure el teu xarop!
Pixa, pixa, pixa el vi!

La Llegenda Del Moll Fer De Mollet Del Vallès

Milers d'anys enrere, quan els humans lluitaven per sobreviure a l'Edat de pedra i a l'Edat del bronze, on ara vivim nosaltres, uns quants homes i dones habitaven en coves, voltats d'aigua i boscos. L'aigua abundava arreu i s'hi podien veure peixos de tota mena. Van aprendre a treballar la terra i a domesticar animals. Construïen cabanes i sepultures. Esculpien figures i signes en menhirs de granit. Amb l'arribada dels romans, per la via Augusta, l'intercanvi d'idees i de mercaderies va fluir. Els romans van construir ciutats, vil·les i jardins a les nostres terres, van conrear camps i van plantar ceps. L'escriptor Plini el Vell lloà la qualitat de les vinyes de la Lauronense, la comarca formada pel que ara són el Vallès, el Maresme i el Barcelonès. A Mollet, a l'actual pla de les Pruneres, al mateix lloc on hi havia hagut vida milers d'anys abans, hi havia una urbs amb habitatges, botigues i carrers que confluïen en una àgora on hi havia també un temple. Als voltants hi havia nombroses vinyes i els serfs les treballaven amb cura perquè sabien que en sortia un producte valuós: el vi. Però no tothom en podia consumir. Els amos volien retenir el vi per al consum propi i per vendre'l a mercats

foranis. Els serfs, tanmateix, en volien beure. Aleshores, en nit fosques, quan a l'hivern udolava el vent i tothom es refugiava a dintre casa, un moll gegant recorria els carrers de la vil·la gemegant i llençant foc. Ningú en tenia la prova, però tothom l'havia sentit i n'havia vist l'ombra, com si fos un moll gran. Deien que sorgia del torrent que anomenem ara Caganell, a l'alçada dels boscos de Gallecs i després de cridar i llençar foc, continuava el seu camí fins arribar al Besòs, on desapareixia.

Durant l'Edat Mitjana, el monestir de Sant Cugat era propietari de la majoria de terres de Gallecs i Mollet. Els cellers dels monestirs eren plens de bótes que es guardaven amb cura. La llegenda explica que el poble, fart de la fam i les misèries, havia assaltat algun celler dels monestirs propers. Llavors el Moll apareixia amb força i per la boca llençava foc primer, després carregava la meitat del seu cos amb vi i quan la gent, embriagada, queia per terra, la bèstia els tirava aigua i els deixava allà, molls, dormint la mona. Perquè el Moll tenia el cos dividit per l'espinada: d'una part podia emmagatzemar vi, i de l'altra aigua.

Els senyors de Vilatzir, els Mollet, en Berenguer de Bannalocha, en Mir... i tants d'altres van patir assalts als seus cellers. Apropiar-se del que no era seu comportava càstigs als serfs, perquè els senyors sempre acabaven guanyant. Els homes

prometien no tornar-hi, però la temptació era forta, i ho tornaven a intentar. Intuïen que, en algun lloc proper a l'aigua, aquella misteriosa bèstia els tornaria a ajudar.

Durant uns segles, el Moll no va piular. Alguns senyors deien que la pesta l'havia matat i en el fons se sentien contents d'haver-se'n deslliurat! Els caps de la batllia de Parets, Gallecs i Mollet es trobaven sota un roure per organitzar els assumptes del poble. Els Borrell, els Fonolleda, els Ros... eren els més rics i espavilats i, perquè no hi haguessin abusos, es van inventar la figura del Síndic Personer. La bèstia havia desaparegut i els calia algú que els defensés. S'havia dit que preguessin i fessin una processó fins a la Pedra Salvadora per demanar al cel que el Moll tornés, però els clergues van dir que això era pecat i que aquella bèstia segurament era filla del diable.

L'any 1787, la batllia tenia 7.500 habitants. Hi passava el camí ral de Barcelona a Vic. A la Pineda Fosca sovint s'hi amagaven bandolers per atracar la gent que hi passava. De vegades sentien passes i gemecs que feien esgarrifar les suposades víctimes, però no passava res. "Els bandolers ens vigilen però no ens ataquen?" es preguntaven. A pocs metres, un alè pudent es feia present entre la boira. Ningú gosava dir en veu alta el que pensava en veu baixa.

Els poc més de dos mil habitants de Mollet, ja separada de la batllia, continuaven la feina al camp, tot i que ja havia començat a instal·lar-se alguna indústria. I malgrat les penúries, celebraven festes majors i ball de gitanes. L'aigua continuava sent un element indispensable, per això les fàbriques buscaven llocs propers als rius per instal·lar-s'hi, però el poble continuava sent pagès, amb molta aigua. A finals dels anys cinquanta, per exemple, encara es cultivava cànem als aiguamolls del Besòs.

Però de nou, les guerres van trencar el ritme quotidià i de progrés que la gent havia triat. Un cop d'estat contra la República escampà odis entre germans i omplí de fam i mort el poble. Conten alguns testimonis que del fons del torrent Caganell, quan queien bombes, en sortia un udol profund i sord, que sembrà la por entre el veïnat. El Moll no havia mort, només restava en stand by.

Acabada la guerra es van construir les caves del Gomà. Va ser llavors quan es va tenir la certesa que el Moll era viu i havia restat al subsòl, envoltat de les aigües del riu, dels torrents i rieres i dels safareigs, atent als esdeveniments i la vida del poble de Mollet. Les caves eren un lloc molt humit i a mesura que aprofundien, el rugir del Moll s'anava sentint més. L'ensurt se'l va endur un pobre pouer que havia baixat lligat d'una corda fins avall del pou i va notar que una matèria viscosa i humida

li tocava els peus. Va fer un crit de socors i tots els treballadors es van acostar al pou pensant que un gas perillós l'estava ofegant, però de seguida els va dir que no, que no el pugessin, perquè els seus ulls van xocar amb la mirada més estranya que mai havia vist: dos ulls rodons i grans en la foscor, que lluïen resplendents. No era la seva una mirada terrorífica, sinó de bon rotllo, com de dir: "Tant de temps sense veure cap humà, estic content, noi!". Quan el pouer va pujar a dalt, no es va atrevir a explicar el que havia vist per por que el prenguessin per boig, però aquell vespre, quan ho explicava a casa seva, a la vora de la llar de foc, l'àvia, que tot i que era una mica sorda captava l'essencial, li explicà la llegenda del Moll. Els treballs a les mines de Can Gomà van continuar el seu curs. Van omplir les caves d'ampolles i durant molts anys hi fabricaren xampany. Ningú va sentir mai res més del Moll. Però l'encarregat de controlar el nombre d'ampolles tenia la certesa que passava alguna cosa: cada dia en desapareixia una, justament del sec. Durant un temps va vigilar que la gent que hi treballava no se n'endugués cap, però res. Així va començar a córrer la veu: el Moll sortia cada dia del pou, passejava per les mines, bevia l'aigua que necessitava per a una part del seu cos a la font del lleó i obria una ampolla de xampany per omplir l'altra meitat.

Les caves es van tancar i el Moll s'ha hagut d'espavilar. Com que el torrent es va tapar, va circular amunt i avall des de Gallecs fins al Besòs. La sequera li va complicar les coses, perquè li faltava un element essencial. Per aconseguir aigua s'ho va muntar amb les fonts públiques, els estanys del parc dels Colors i algunes piscines de torres properes. El vi va ser més fàcil: a Gallecs encara queda una vinya i, sobretot, s'abasteix als cellers de Martorelles, on les vinyes, després d'un temps difícil, tornen a decorar el suau paisatge de la serralàda de Marina.

Finalment, doncs, ha decidit donar la cara i sortir al carrer: la situació de l'aigua ha millorat, el vi el té assegurat i el foc... buf! Aquesta gent de Mollet fa coses molt estranyes... i ell tindrà feina. No els acaba d'entendre perquè en fan una de freda i una de calenta, ara juguen, ballen, caminen i canten... Ara rondinen, criden, es barallen, s'aturen i es rendeixen. I ell acaba traient foc pels queixals! És la seva manera de protestar. I després, que el deixin fer, que pugui vomitar tot el que porta dins, la mala bava, la ràbia, la por... i també la il·lusió, l'alegria, les ganes de gresca... Ell és així, blanc i negre, dia i nit, vi i aigua, sol i lluna, seny i disbauxa, potser una mica com nosaltres, que hem decidit adoptar-lo. I, tot fent que llueixi un mocador Torrat, el traiem a passejar pels carrers i places de Mollet.

El ball de Moll Fer

El Moll Fer

O. Escura
G. Rovira
M. Sancha

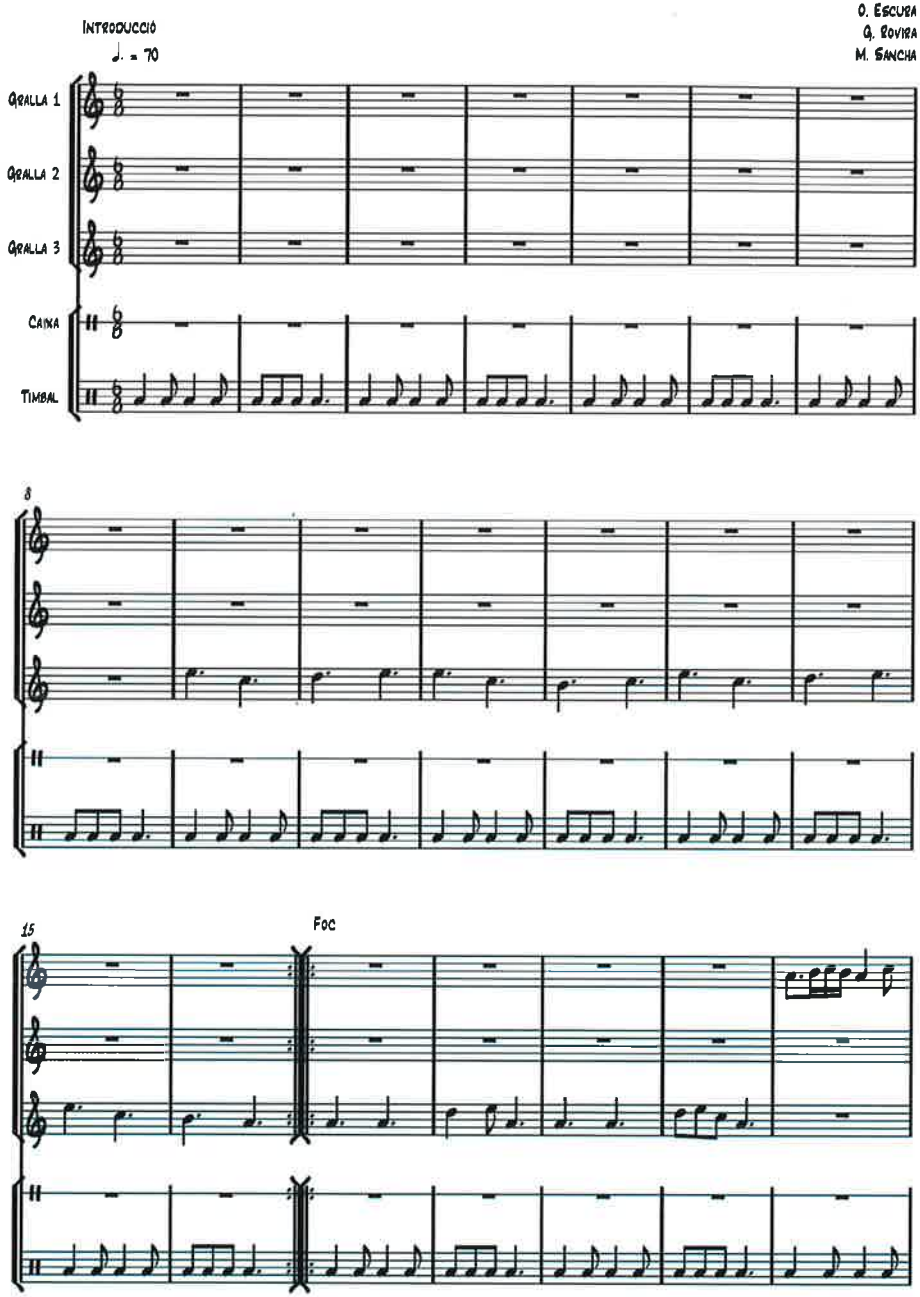

-El Moll Fer-

22

29

Aiqua

35

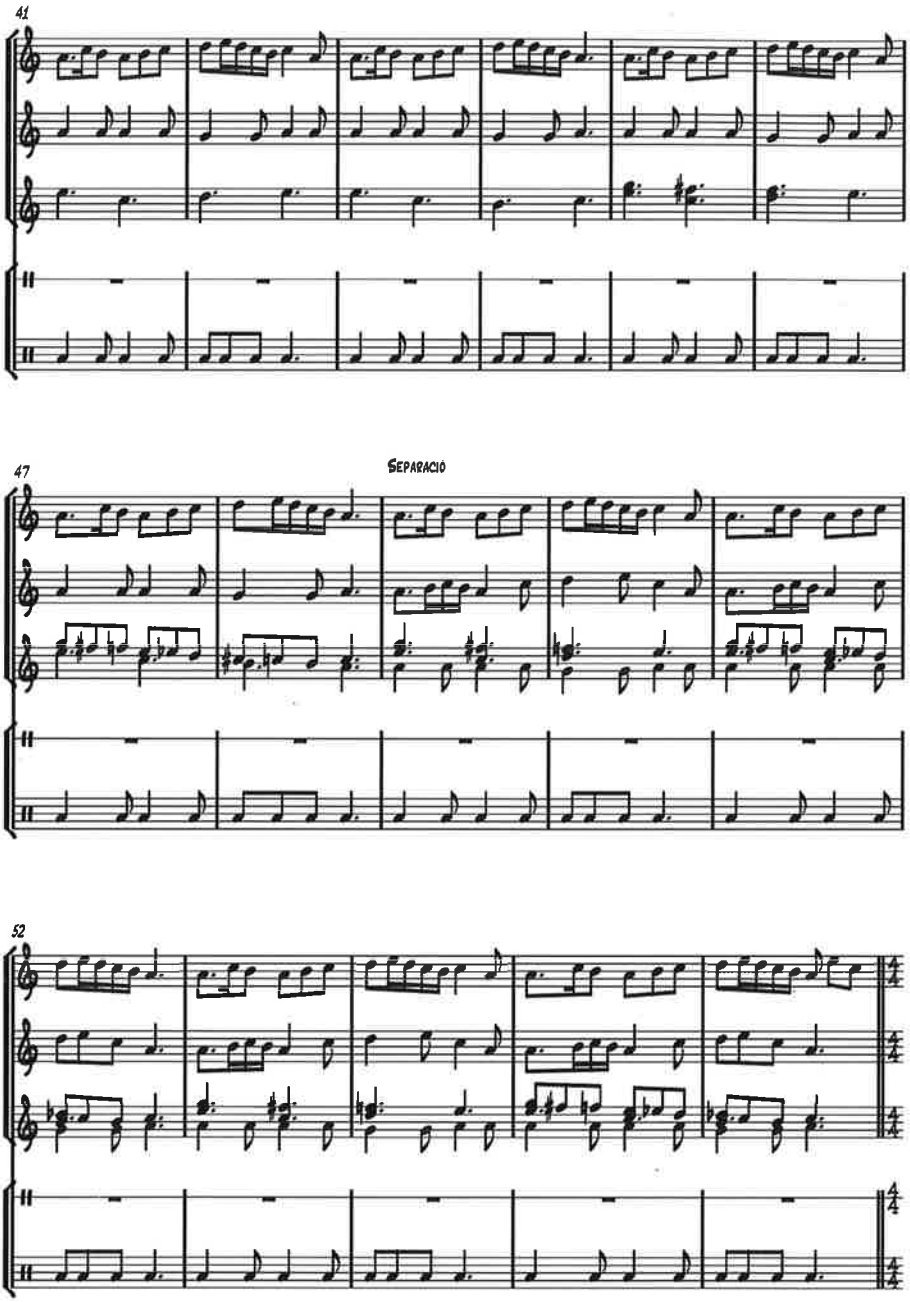
41
47
Separació
52

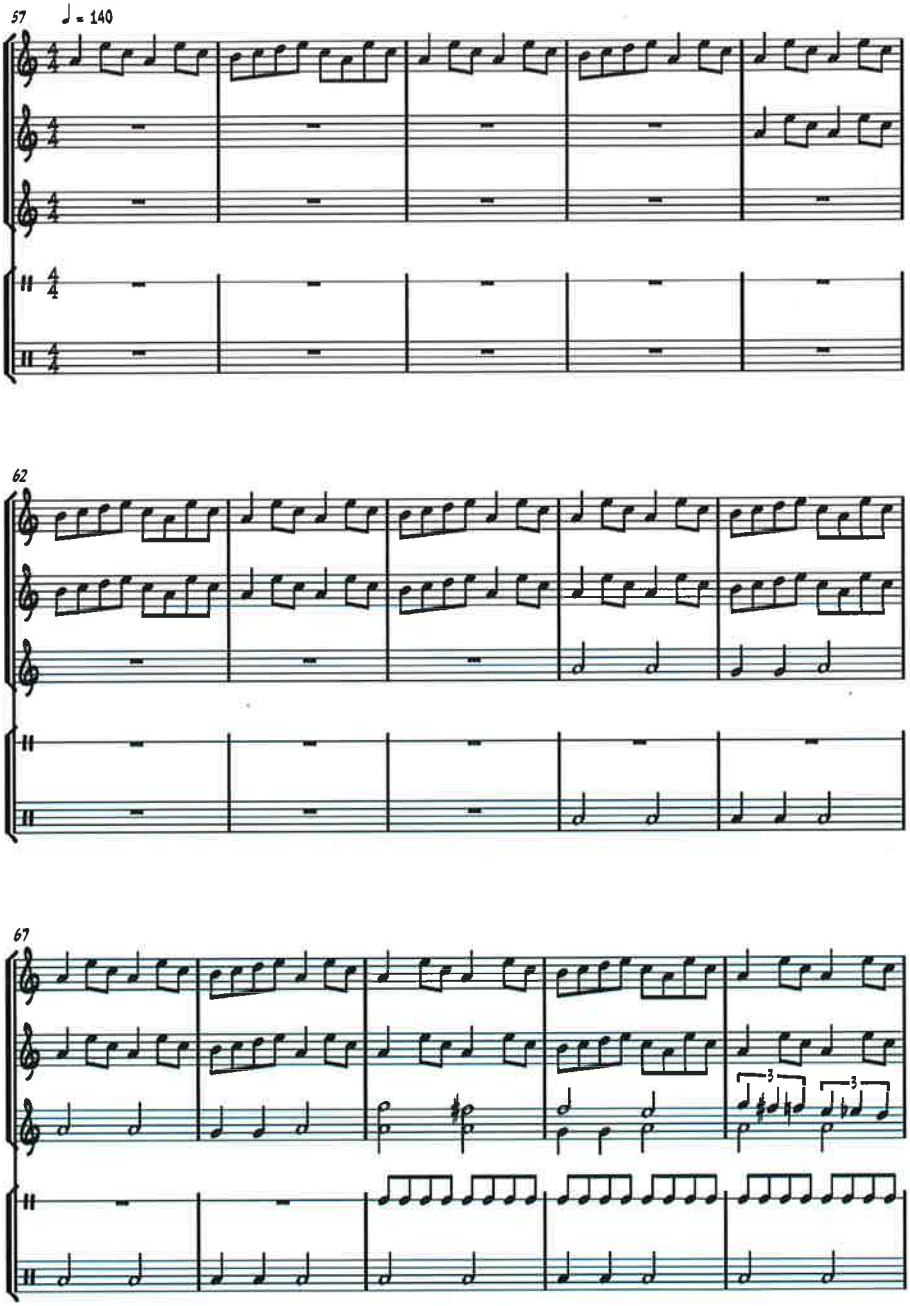
57
♩ = 140
62
67

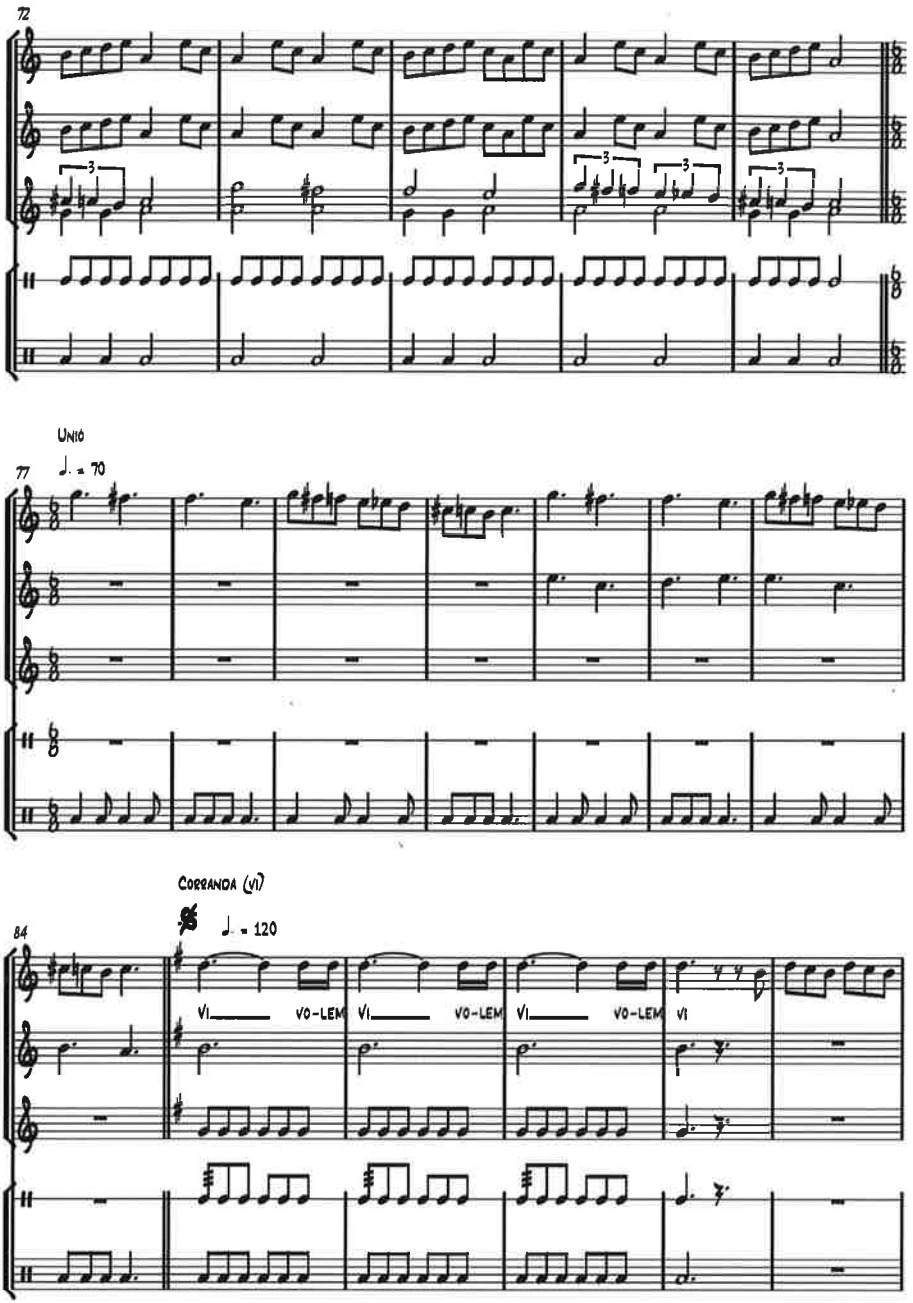
72
Unió
77
♩. = 70
Corranda (vi)
84
♩. = 120
vi vo-lem vi vo-lem vi vo-lem vi

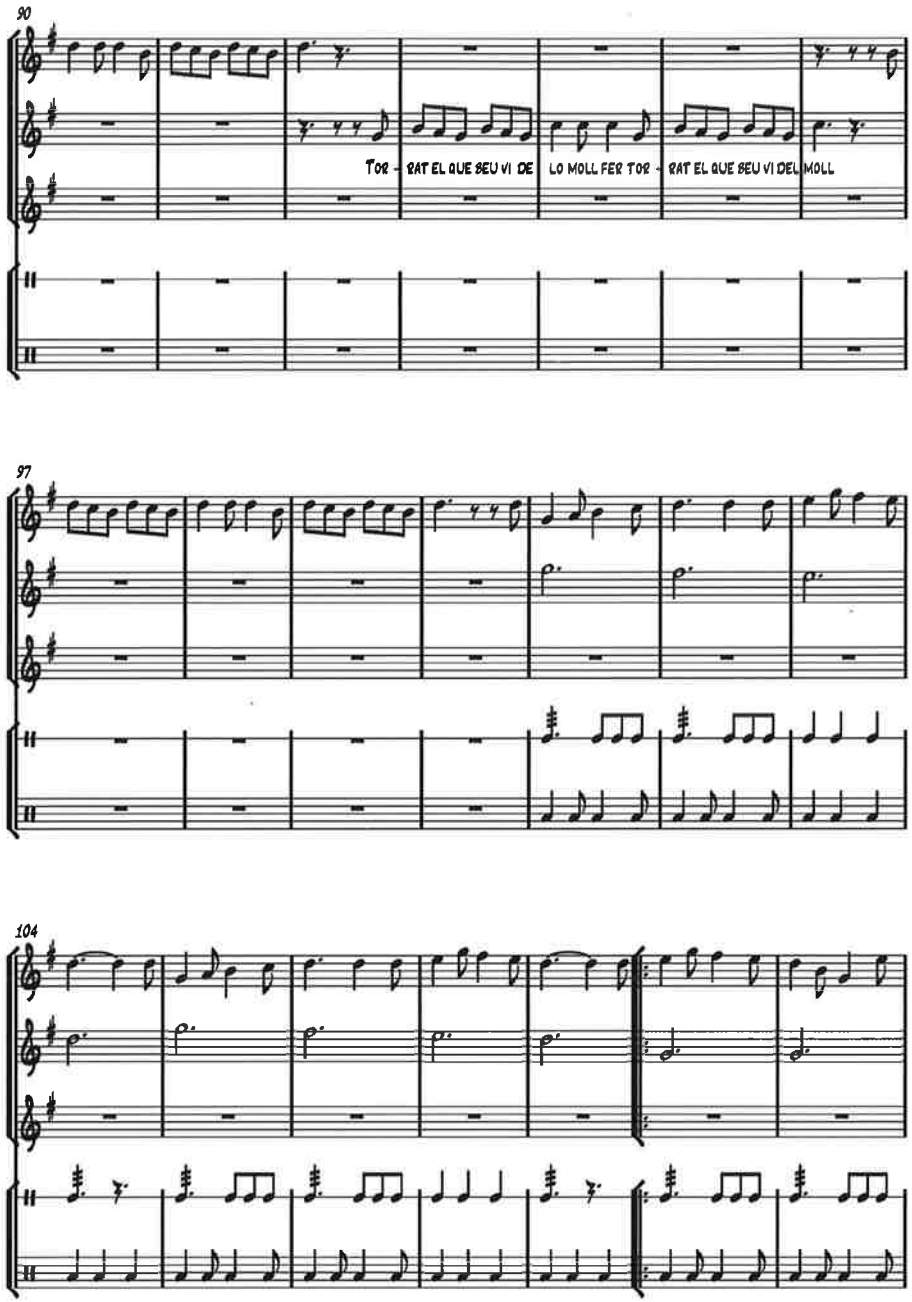
90
Tor - rat el que seu vi de lo moll fer tor - rat el que seu vi del moll
97
104

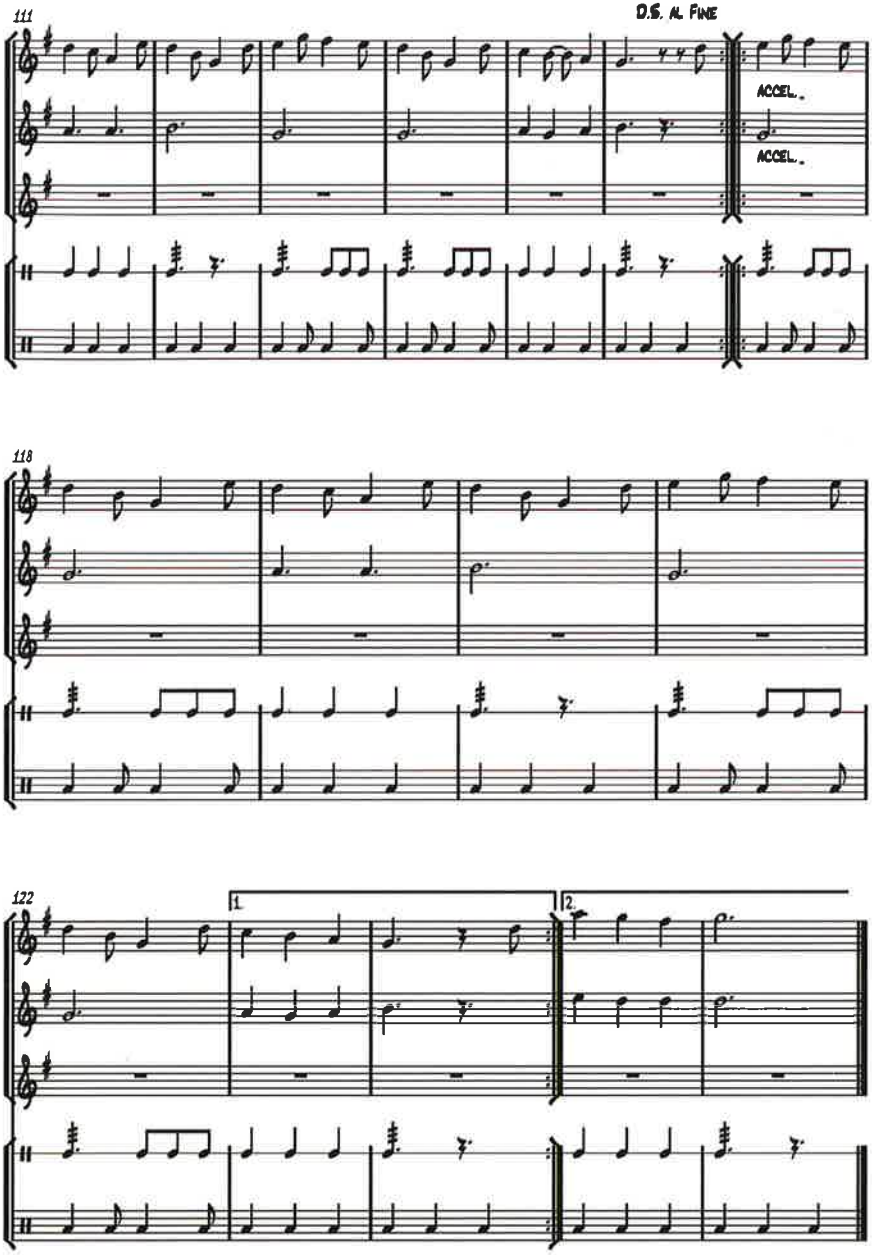
111
D.S. al Fine
ACCEL.
ACCEL.
118
122
1.
2.

Auca

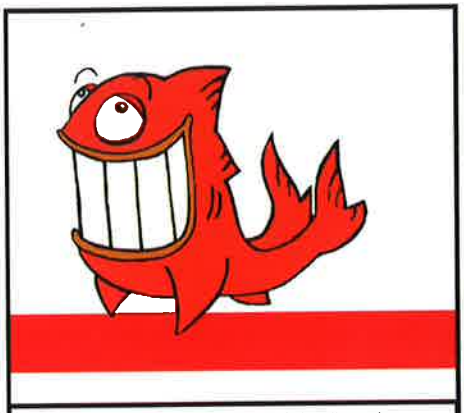

Heus ací la llegenda i les peripècies d'un peix existent ja amb Moledo i que avui encara hi és.

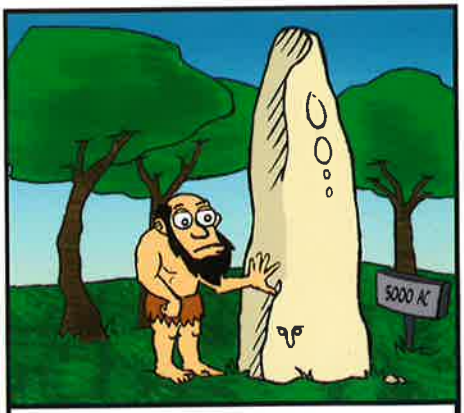

Mireu si Mollet ve d'antic que fa 5.000 anys ja tenia menhir.

D'un Moll ferotge i rogenc, fos real o fos ficció, tothom en parlava amb certa estupefacció.

A l'època dels romans ja l'escriptor Plini el Vell de les vinyes de Mollet en lloava el vi novell.

Els serfs, com a tot arreu, conreaven bé la terra. I els rics, tot cofois, se n'omplien bé la gerra.

Enemic de la injustícia, aquell Moll ben enrabiat treia guspires i llàgrimes tot sortint del seu forat.

Un cop engolida l'aigua s'afartava molt de vi,
i en bevien els pagesos, oh gran plaer diví!

Arribaren temps de pesta i el Moll semblava mort;
però els defensors de l'ordre no tindrien tanta sort.

Al Besòs, a les rieres i als aiguamolls de Gallecs,
durant anys se sentiren els seus udols i gemecs.

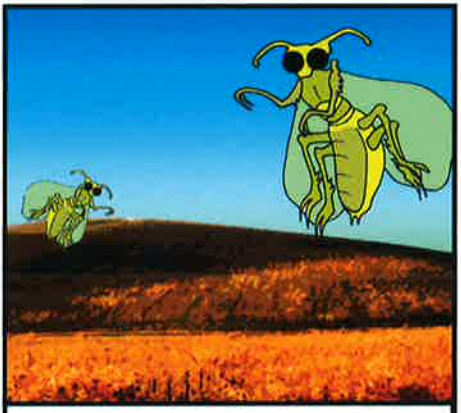

De les vinyes mil·lenàries a Mollet no en queda cap;
va venir la fil·loxera i va arrasar com tothom sap.

Al gener del 39, quan les bombes anaven calent,
al torrent del Caganell se sentí un crit estrident.

Ves per on que a Can Gomà, entrats ja els anys 40,
s'hi fa un xampany que al Moll l'enrogeix i li encanta.

Alguns vilatans proposaven anar en processó
a la Pedra Salvadora a invocar el Moll amb porró.

Passats els anys per fi el Moll ja es veia.
I res de terrorífic: qui s'hi topava, somreia.

Als cellers de Can Gomá el pressupost no quadrava;
i és que dia rere dia una ampolla hi mancava.

Li van tapar el torrent per on ell sempre es movia
però la claveguera no l'espanta sinó que l'atia.

El paratge de Gallecs hem salvat tots fent pinya.
I amb ell també el Moll: encara hi queda una vinya!

I després de tants anys d'amagar-se i d'oblit
ara es vol fer conèixer aquest peix tot decidit.

En veient els vilatans, tot traient foc pels queixals,
sovint brama: "Ben estranys són, aquests molletans!"

Quan veu què fan a Mollet protesta expulsant foc,
i es calma llençant aigua adormint-se com un soc.

I del vi què se n'ha fet? On ha anat la perversió?
Ara ell només el raja quan sent que és Festa Major.

Quan rondina deixa anar la ràbia i tota la por.
Però també ens encomana de gresca i d'il·lusió.

Ja sigui a mitjans d'agost o per Festa Major d'Hivern,
el molletans i molletanes s'obliden del cel i l'Infern.

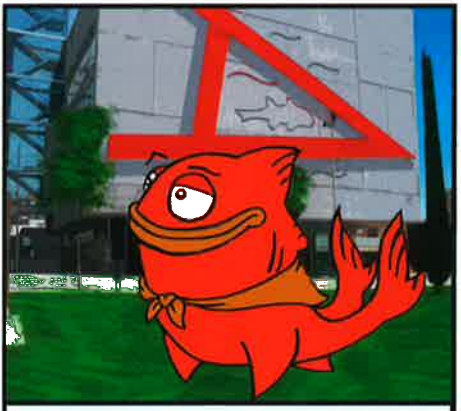

El Moll Fer ja passeja ple de jola i ple d'esclat.
I al coll hi porta lluent un mocador Torrat.

El Moll

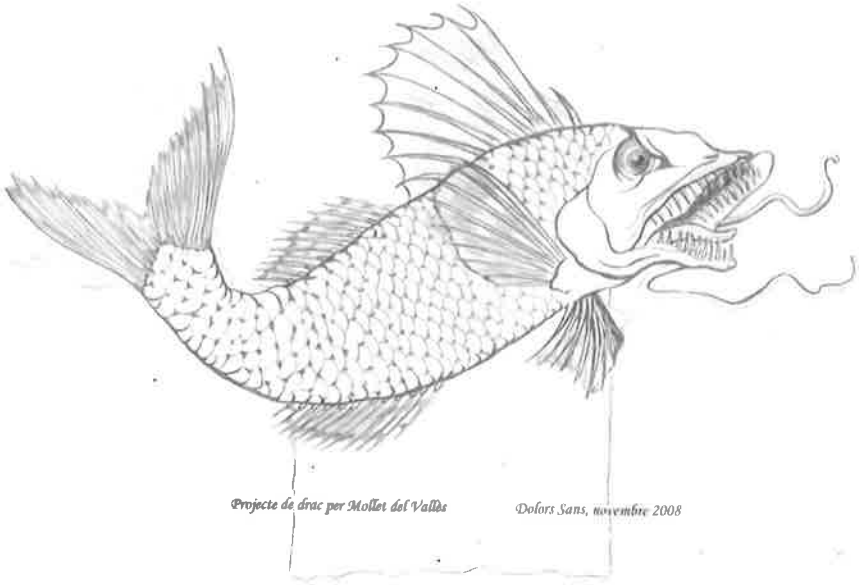

Projecte de drac per Mollet del Vallès *Dolors Sans, novembre 2008*

Projecte de drac per Mollet del Vallès *Dolors Sans, novembre 2008*

Han participat en aquesta aventura

La Glòria Arimon, que ens ha escrit la llegenda
En Jordi Baldó, que ens ha dibuixat les vinyetes de l'auca

La Gemma Rovira, que ha composat la música que acompanya el Moll Fer, amb la col·laboració de la Montse Sancha

En Joan Manel Sánchez, Juma, que s'encarrega de l'animació de l'acte del bateig

La Colla de Diables de Mollet, el nostre assessorament pirotècnic constant, i que també serà present a la cercavila

En Rafa Ferran, Wally, que n'ha dissenyat les samarretes

L'Oriol López, l'Oriol Escura i, sobretot, **l'Albert Travé, l'Esparbé**, com a instigadors d'aquest projecte

La gent que forma part de **la Colla dels Torrats**, que fa possible que idees com aquesta esdevinguin realitat

Tots els veïns i veïnes que gaudeixen de la Festa Major de Mollet i que quan hi participen, la fan més gran

L'Ania Kruk de l'Estudio Mariscal

Donen suport econòmic al projecte

Generalitat de Catalunya - Departament de Cultura (Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana)

Diputació de Barcelona

Ajuntament de Mollet del Vallès

Caixa Manresa

Albert Adami i Rabasa

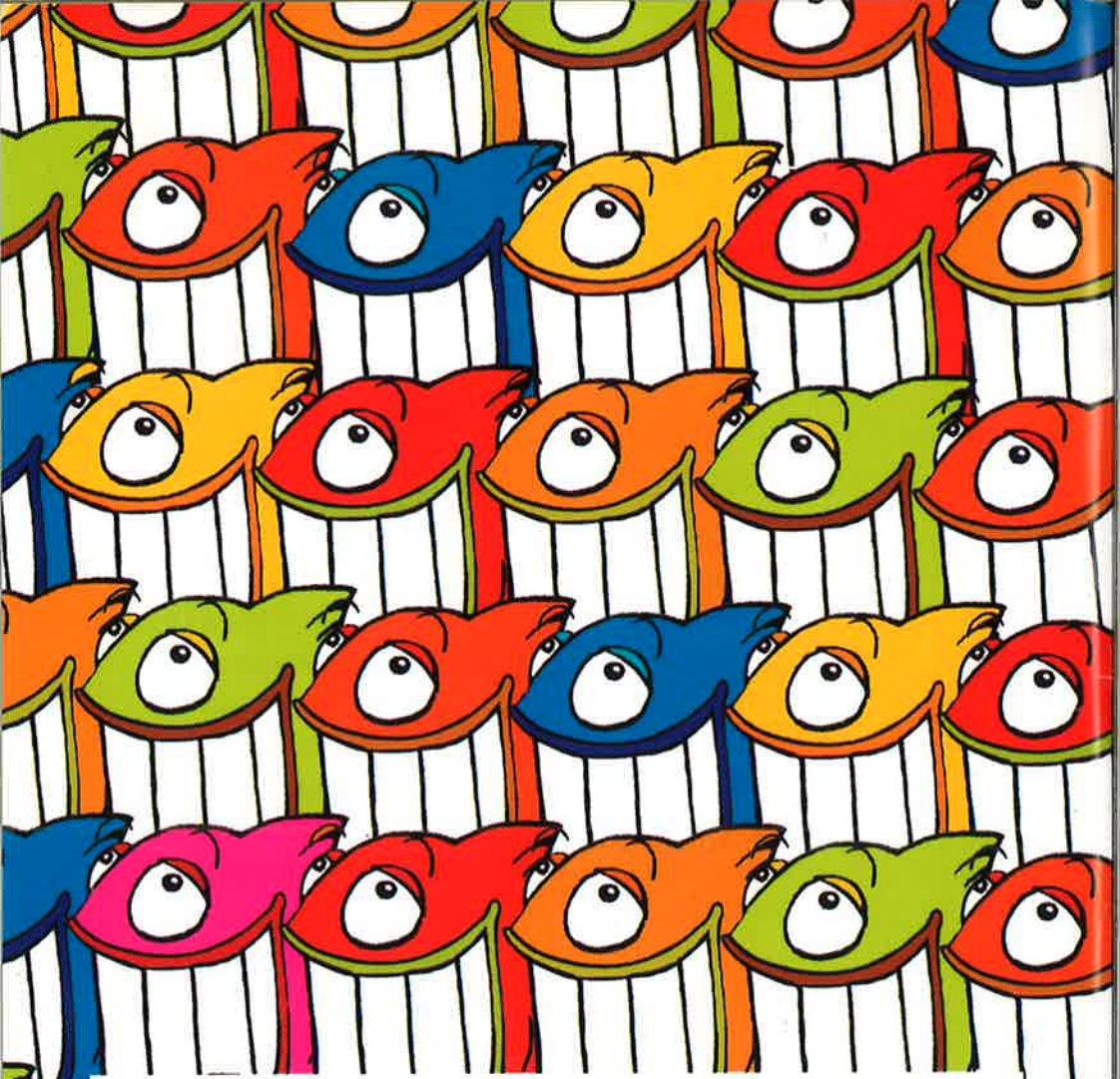

ORGANITZA

Festa Major · Mollet del Vallès
TORRATS

COL.LABOREN

Ajuntament de Mollet del Vallès

caixaManresa

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana

Diputació Barcelona